

Protokół z hybrydowego posiedzenia Rady Narodowego Instytutu Wolności

– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Warszawa, 27 października 2025 roku

27 października 2025 r. odbyło się dziesiąte posiedzenie III kadencji Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W posiedzeniu udział wzięli:

1. Piotr Stec – Przewodniczący Rady NIW-CRSO;
2. Anna Czyżewska – Członkini Rady NIW-CRSO;
3. dr Ewa Gałka – Członkini Rady NIW-CRSO;
4. Agata Stafiej-Bartosik – Członkini Rady NIW-CRSO;
5. Daniel Prędkopowicz – Członek Rady NIW-CRSO (online);
6. dr hab. Marek Rymsza – Członek Rady NIW-CRSO (online);
7. Paweł Szewczyk – Członek Rady NIW-CRSO (online);
8. Monika Miłowska – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
9. Michał Braun – Dyrektor NIW-CRSO;
10. Adela Gąsiorowska – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO;
11. Ewa Kalbarczyk – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO (online);
12. Stefan Kołucki – Kierownik BPH NIW-CRSO (online);
13. Łukasz Ofiara – Kierownik BPT NIW-CRSO (online);
14. Anna Stackiewicz – Radca prawny, Kierownik BP NIW-CRSO;
15. Oliwia Krawczyk – Starszy specjalista BO NIW-CRSO.

Członkiniom i członkom Rady NIW-CRSO został przedstawiony następujący porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia, sprawy formalne, wyrażenie zgody na nagrywanie przebiegu posiedzenia oraz przyjęcie porządku obrad.
2. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Rady III kadencji z 29.09.2025 r.
3. Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, edycja 2026
4. Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, edycja 2026

5. Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2026
6. Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033, edycja 2026
7. Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030, edycja 2026
8. Sprawy różne.
9. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Posiedzenie otworzył Przewodniczący Rady NIW-CRSO Pan Piotr Stec. Wszystkie członkinie i członkowie Rady NIW-CRSO wyrazili zgodę na nagrywanie przebiegu spotkania. Porządek obrad został zaakceptowany.

Ad 2.

Protokół z posiedzenia Rady III kadencji z 29.09.2025 roku został przyjęty przez Radę NIW-CRSO.

Ad 3.

Pani Adela Gąsiorowska, Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO, poinformowała, że w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, edycja 2026, Instytut zamierza ogłosić konkursy w ramach Priorytetów 1a, 1b i 5. Zrezygnowano z konkursów dla Priorytetów 2, 3 i 4, z uwagi na potrzebę zmian programowych. W ramach Priorytetu 1a wprowadzono nowe typy organizacji do katalogu podmiotów nieuprawnionych do ubiegania się o dotację, m.in. podmioty otrzymujące dotację podmiotową z budżetu państwa czy te, których przychód w ramach jednego z trzech ostatnich zamkniętych lat budżetowych wynosi więcej niż 10 mln zł. NIW proponuje m.in. nowe kryterium formalne dotyczące antyplagiatów oraz zmiany w systemie oceny eksperckiej. Trzeci ekspert będzie dopuszczany w momencie gdy rozbieżność pomiędzy dwoma ocenami będzie wynosiła 20 pkt. Do katalogu wydatków niekwalifikowalnych dodano dofinansowanie działań polegających na prowadzeniu praktyk i kursów religijnych, działalności partyjnej oraz kampanii wyborczych.

Rada rozpoczęła dyskusję dotyczącą wysokości dofinansowania w poszczególnych ścieżkach. Pani Agata Stafiej-Bartosik zapytała o powody obniżenia kwot dotacji. Pan Michał Braun wyjaśnił, że rozwiązanie to umożliwi przyznanie większej liczby grantów o mniejszych wartościach. Pani dr Ewa Gałka zwróciła uwagę na niską wartość dofinansowania, pytając, w jaki sposób organizacje będą mogły rozwinąć działalność przy tak ograniczonych środkach.

Dyrektor Instytutu przedstawił propozycję warunków, jakie powinny spełniać organizacje ubiegające się o dotacje w ramach PROO 1a w poszczególnych ścieżkach. Rada omówiła kwestię wymogu posiadania działającej strony internetowej, na której publikowane są sprawozdania finansowe organizacji, również w Ścieżce 2. Pan Stefan Kołucki zwrócił uwagę, że część organizacji nie posiada stron internetowych i działa wyłącznie w mediach społecznościowych, co mogłoby je wykluczyć z możliwości ubiegania się o dofinansowanie. Pani Agata Stafiej-Bartosik zaproponowała dopuszczenie alternatywnie aktualnego profilu w mediach społecznościowych, na którym publikowane są sprawozdania finansowe. Pani Adela Gąsiorowska wskazała na potrzebę uwzględnienia informacji o tym wymogu w materiałach informacyjnych konkursów.

Pan Piotr Stec podniósł kwestię jawności sprawozdań finansowych, wskazując, że niektóre organizacje mogą nie być skłonne do ich publikacji. Jednak Pani Agata Stafiej-Bartosik powiedziała, że przy korzystaniu ze środków publicznych obowiązek ten nie powinien stanowić problemu. Pani Monika Miłowska zaproponowała głosowanie.

Po przeprowadzeniu głosowania (3 głosy „ZA”, 3 głosy „PRZECIW”) Przewodniczący Rady zdecydował, aby w Ścieżce 2 uwzględnić zapis: „posiadające działającą stronę internetową lub profil w mediach społecznościowych” oraz aby komunikować organizacjom, że w kolejnych edycjach konkursów może zostać wprowadzony obowiązek publikowania sprawozdań finansowych.

Następnie Pan Michał Braun przedstawił propozycje podmiotów nieuprawnionych do ubiegania się o dotacje w ramach konkursu PROO 1a. Instytut proponuje wyłączyć podmioty, które są beneficjentami tych programów, które są nastawione stricte na budowanie potencjału organizacji, czyli: organizacje, które otrzymały dofinansowanie i zawarły umowę w latach 2020-2025 w ramach Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030 (Priorytet 1), Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021–2030 (ścieżka 1b i 2b), Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033 (Priorytet 1).

Dyrektor NIW-CRSO zwrócił uwagę, że kolejną kwestią budzącą kontrowersję jest ewentualne wykluczenie organizacji harcerskich z możliwości ubiegania się o dotacje. Wskazał, że zgodnie z argumentacją m.in. ZHP, ze względu na wielostopniową strukturę organizacyjną, do PROO aplikują chorągwie regionalne, natomiast w ramach programu ROHiS wnioski składa centrala, która następnie dystrybuuje środki na poziom regionalny. Dodał, że gdyby wszystkie chorągwie złożyły wnioski, pojawiłby się problem z określeniem zasad wyboru projektów do dofinansowania. Pan Piotr Stec podkreślił, że do PROO składanych jest ok. 2000 projektów, z czego dofinansowanie otrzymuje około 4%, natomiast w ROHiS składanych jest zaledwie kilka projektów, które uzyskują dofinansowanie w 100%. W jego ocenie organizacje harcerskie posiadają więc stałe źródło finansowania, co nie ogranicza ich rozwoju. Pani Monika Miłowska dodała, że organizacje harcerskie zostały w tym roku dopisane do ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej i poza OSP będą głównymi beneficjentami środków przeznaczonych na wzmocnienie ich potencjału. Rada wyraziła zgodę, aby organizacje harcerskie zostały uznane za podmioty nieuprawnione do ubiegania się o dotacje.

Zgodnie z projektem Regulaminu kolejnymi nieuprawnionymi podmiotami są organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła: Związek Rzemiosła Polskiego, izby rzemiosła i przedsiębiorczości, cechy rzemiosł i przedsiębiorczości, zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego. Wskazano, że problematyczna pozostaje kwestia przyszłości Programu PIR.

Dyrektor Instytutu zwrócił uwagę na wątpliwości dotyczące uprawnienia cechów rzemiosła do ubiegania się o dotacje i poprosił o opinię prawną Mecenas Instytutu. Pani Anna Stackiewicz wyjaśniła, że brak jest przepisów, na których można się oprzeć w tej sprawie. Ewentualnego ograniczenia co do udziału w danym konkursie należy poszukiwać w celach danego programu.

Pan Michał Braun poinformował, że w trakcie opracowywania projektu Regulaminu nie było jeszcze wiadomo, że środki na Program PIR mogą nie zostać przyznane. Zaznaczył, że jeśli ostatecznie Program nie zostanie sfinansowany, wykluczenie organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła z możliwości ubiegania się o dotacje instytucjonalne pozbawi je dostępu do jakichkolwiek środków.

Pani Agata Stafiej-Bartosik zapytała, kiedy będzie wiadomo, czy zostaną przyznane środki na PIR. Przewodniczący Rady poinformował, że decyzja w tej sprawie zapadnie po 4 listopada, po posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych. Dodał, że KPRM oraz Minister Rozwoju zabiegają o przyznanie tych środków, jednak decyzja należy do Ministerstwa Finansów.

Pani Adela Gąsiorowska zaproponowała, aby wzorem programów UL i ROP rozważyć wykluczenie z ubiegania się o dotacje organizacji, które otrzymały wsparcie w ostatniej edycji.

Pani dr Ewa Gałka zaproponowała rozwiązanie opcjonalne, w przypadku przyznania środków na Program PIR i jego ogłoszenia, organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła byłyby wykluczone z PROO, natomiast w przeciwnym razie pozostawałyby uprawnione. Pan Piotr Stec zwrócił uwagę, że w takiej sytuacji nie byłoby możliwe podjęcie uchwały. Pani Anna Stackiewicz zasugerowała możliwość wprowadzenia odpowiedniego zapisu do Regulaminu, pod warunkiem, że kwestia finansowania PIR zostanie rozstrzygnięta przed ogłoszeniem konkursu. Pan Stefan Kołucki zarekomendował pozostawienie wykluczenia organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, wskazując, że dotychczas żaden cech nie uzyskał dofinansowania w ramach PROO 1a, a wnioski składane w ramach PIR były bardzo podobne. Zastępczyni Dyrektora zaproponowała przyjęcie Regulaminu w wersji z wykluczeniem tych organizacji, z możliwością wprowadzenia zmian po 4 listopada br., jeszcze przed ogłoszeniem konkursu.

Pan Michał Braun zauważył, że warto, aby zapis brzmiał analogicznie do tego z poprzedniego punktu, w którym wskazano beneficjentów konkretnych programów. Rada ustaliła, że zapis będzie brzmiał następująco: „Organizacje uprawnione do uzyskania dotacji w ramach Rządowego Programu Polski Inkubator Rzemiosła: Związek Rzemiosła Polskiego (ZRP); izby rzemiosła i przedsiębiorczości; cechy rzemiosł i przedsiębiorczości, zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego.” Jeśli środki w ramach Programu PIR nie zostaną przyznane, Przewodniczący Rady zwoła posiedzenie nadzwyczajne, które z powrotem włączy beneficjentów PIR jako podmioty uprawnione.

Następnie omówiono propozycję wykluczenia Ochotniczych Straży Pożarnych do ubiegania się o dotację w ramach PROO 1a. Pani Anna Czyżewska zwróciła uwagę, że w drużynach pożarniczych jest ok. 130 tysięcy dzieci i młodzieży, w ZHP i ZHR jest ich łącznie ok. 170 tysięcy. Skala ich działalności w kontekście pracy z młodzieżą jest niedoceniania. Kierownik BPH dodał, że w edycji 2025 na 1500 wniosków w ramach PROO 1a – 38 złożyły OSP, z czego 6 zostało zakwalifikowanych do dofinansowania i otrzymało dotację. W toku dyskusji Rada zdecydowała, aby nie wykluczać OSP z możliwości ubiegania się o dotację w ramach PROO 1a.

Pani Agata Stafiej-Bartosik zaproponowała, aby na stronie 58. Regulaminu, w punkcie „6. Rozliczenie dojazdów beneficjentów”, dopisać bilety lotnicze do katalogu kwalifikowalnych środków transportu.

Pan Stefan Kołucki wyjaśnił, że obecnie bilety lotnicze również mogą być rozliczane, jednak zapis można doprecyzować w dokumencie. Rada wyraziła zgodę na wprowadzenie proponowanej zmiany.

Pani Agata Stafiej-Bartosik zaproponowała, aby do kosztów niekwalifikowalnych, obok napojów alkoholowych, dodać również inne używki, np. papierosy. W związku z tym do Regulaminu dodano zapis rozszerzający katalog kosztów niekwalifikowalnych o „zakup wyrobów tytoniowych, o których mowa w art. 2 pkt 48 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 1996 Nr 10 poz. 55 z późn. zm.);”.

W związku z brakiem pytań Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, edycja 2026. W głosowaniu 6 osób było ZA, nikt nie był przeciw, jedna osoba wstrzymała się. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało 7 osób.

Ad 4.

Pani Adela Gąsiorowska przedstawiła najważniejsze założenia regulaminu Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, edycja 2026. Początkowo proponowano zmiany w kryteriach strategicznych, jednak w wyniku konsultacji społecznych NIW zdecydował pozostawić je w brzmieniu obowiązującym w poprzedniej edycji.

W ramach konkursu w Priorytetach 2-4 można ubiegać się o dotację w wysokości od 100 tysięcy do 300 tysięcy zł, przy czym wnioskowana roczna kwota dotacji może maksymalnie wynosić 150 tys. zł i nie może być niższa niż 50 tys. zł (w przypadku projektów wieloletnich). Ponadto maksymalna kwota dotacji uzależniona jest od wysokości najwyższego przychodu Oferenta z ostatnich trzech lat:

- 1) Organizacje, których najwyższy przychód z jednego z trzech ostatnich zamkniętych lat budżetowych wynosił więcej niż **50.000 zł** - 100.000 zł.
- 2) Organizacje, których najwyższy przychód z jednego z trzech ostatnich zamkniętych lat budżetowych wynosił więcej niż 100.000 zł - do **150.000 zł**.
- 3) Organizacje, których najwyższy przychód z jednego z trzech ostatnich zamkniętych lat budżetowych wynosił więcej niż 150.000 zł - do 300.000 zł.

Komitet Sterująco Monitorujący Programu NOWEFIO zarekomendował w punkcie 2. podwyższenie maksymalnej kwoty dotacji ze 150 tys. zł do 200 tys. zł. Rada zarekomendowała obniżenie pierwszego progu z 50 tys. zł do 30 tys. zł.

Następnie Pani Anna Czyżewska zasugerowała wyjaśnienie w Regulaminie, w punkcie 7., zapisów dotyczących „wszystkich stałych składników wynagrodzenia”, gdyż organizacje często nie rozumieją tego sformułowania. Pan Daniel Prędkopowicz stwierdził, że jest to element podstawowej wiedzy dla organizacji zatrudniających pracowników. Członkowie Rady podjęli dyskusję na temat, czy składki PPK należy traktować jako stały składnik wynagrodzenia, a jeśli nie, czy powinny być zaliczone do kosztów niekwalifikowalnych. Po opinii prawnej Radczyni NIW-CRSO, ustalono następujący zapis w punkcie 7. „W przypadku kosztów wynagrodzenia personelu, w tym kosztów osobowych administracji i obsługi projektu oraz kosztów osobowych merytorycznych, kwalifikowalne są wszystkie stałe składniki wynagrodzenia (zarówno w przypadku stosunku pracy, jak i umów cywilnoprawnych) które są związane z danym stosunkiem pracy lub stosunkiem cywilnoprawnym, w szczególności wynagrodzenie brutto, składki na ubezpieczenia społeczne, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz koszty ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych.”.

Dyrektor NIW-CRSO poruszył kwestię podziału budżetu konkursu w ramach Priorytetu 2 na poszczególne województwa, informując, że KSM zaopiniował tę propozycję negatywnie. Zwrócił uwagę, że istnieje problem zapewnienia sprawiedliwego podziału środków między województwa. Pani dr Ewa Gałka podkreśliła, że są to środki rządowe i wyraziła opinię, aby były równomiernie rozłożone. Pan Stefan Kołucki wyjaśnił, że w proponowanym podziale jest użyty podobny mnożnik co w Programie MMS. Łączna kwota przeznaczona na realizację Priorytetu 2 wynosić będzie 39,8 mln zł, w podziale na 16 województw. Kwota przypadająca na jedno województwo uzależniona jest od liczby jego mieszkańców. Rada przyjęła tabelę z podziałem kwot na poszczególne województwa.

Pan Michał Braun poinformował, że ze względu na kwestie amerykańskie i praworządnościowe NIW proponował w Priorytetach 2, 3 i 4 wprowadzenie kryterium dotyczącego tematyki promowania demokracji, partycypacji społecznej oraz praw człowieka, za które można byłoby otrzymać 5 punktów. W wyniku konsultacji społecznych Regulaminu, w których wpłynęły trzy uwagi negatywne i jedna neutralno-negatywna, Instytut podjął decyzję o rezygnacji z tego kryterium. Dyrektor NIW-CRSO zaznaczył, że jest to kwestia możliwa do dalszej dyskusji w gronie Rady.

Pani Adela Gąsiorowska zauważyła, że cele Programu NOWEFIO w dużej mierze pokrywają się z tematyką demokracji, partycypacji społecznej oraz praw człowieka, wobec czego znaczna część projektów spełniałaby proponowane kryterium, co mogłoby utrudniać jego ocenę. Pani Anna Czyżewska podkreśliła, że w Priorytetach 3 i 4 projekty powinny koncentrować się na działaniach systemowych dla organizacji, natomiast w Priorytecie 2 – na partycypacji społecznej i obywatelskiej. Zaznaczyła również, że wobec narastających zjawisk rasizmu, faszyzmu i ksenofobii, kwestia praw człowieka powinna stanowić priorytet, a w Priorytecie 2 należy wskazać, iż działania dotyczące praw człowieka i przeciwdziałania uprzedzeniom powinny być traktowane priorytetowo.

Pani dr Ewa Galka zauważyła, że wprowadzenie omawianego kryterium miałoby wartość edukacyjną, skłaniając organizacje do uwzględniania tej tematyki w swoich działaniach, np. podczas warsztatów. Pani Agata Stafiej-Bartosik powiedziała, że takie rozwiązanie byłoby potrzebne, ponieważ odpowiadałoby na rzeczywiste potrzeby organizacji i pokazywałoby, że NIW dostrzega te kwestie. Zasugerowała doprecyzowanie zapisów w tym zakresie, aby odnieść się do głosów organizacji niezadowolonych z braku reakcji rządu po ograniczeniu środków amerykańskich. Pani Adela Gąsiorowska zaznaczyła, że systemowe wspieranie organizacji pozarządowych oraz rozwijanie ich partycypacji stanowi w istocie działania na rzecz praw człowieka.

Pan dr hab. Marek Rymsza zwrócił uwagę, że możliwe jest modyfikowanie kryteriów strategicznych, jednak należy zachować ostrożność przy ich rozbudowywaniu. Podkreślił, że kryteria strategiczne mają na celu zwiększenie szans realizacji projektów spełniających ich założenia, lecz nie powinny prowadzić do wykluczenia wartościowych projektów merytorycznych, które danego kryterium nie spełniają. Wskazał, że łączna liczba punktów za kryteria strategiczne nie powinna decydować o odrzuceniu projektu, a priorytetem jest raczej kształtowanie treści kryteriów niż ich nadmierne mnożenie.

Pani Adela Gąsiorowska zaproponowała, aby w omawianym kryterium pozostawić wyłącznie odniesienie do praw człowieka oraz nawiązać do definicji mniejszości. Pan Stefan Kołucki zwrócił uwagę na wystąpienie pokontrolne NIK z ubiegłego roku, w którym wskazano, że kryteria strategiczne o charakterze uznaniowym, oceniane subiektywnie przez ekspertów – powinny zostać zaniechane lub odpowiednio uszczegółowione, aby umożliwić jednoznaczną weryfikację i ograniczyć rozbieżności w ocenach. Podkreślił, że przykładowo ocena, czy projekt dotyczy praw człowieka lub polaryzacji społecznej, może być różnie interpretowana przez ekspertów, co było przedmiotem krytyki NIK. Zasugerował, że kryteria powinny mieć charakter zerojedynkowy, np. „czy projekt ma zasięg

ogólnopolski”. Dodał, że z tego powodu w ubiegłorocznej edycji Programu NOWEFIO nie wprowadzono żadnych kryteriów strategicznych.

Pan dr hab. Marek Rymsza przypomniał, że w przeszłości, w okresie obchodów 100-lecia niepodległości Polski, był autorem propozycji, aby punkty strategiczne były przyznawane podmiotowo – organizacjom o charakterze patriotycznym. W toku ówczesnych prac zaproponowano jednak, by kryterium dotyczyło nie rodzaju organizacji, lecz charakteru podejmowanych przez nie działań, np. projektów przyczyniających się do obchodów jubileuszu. Podkreślił, że takie rozwiązanie sprzyjało szerszej dostępności środków, nie promowało wybranych grup organizacji i zachęcało do wspólnego zaangażowania w działania o znaczeniu państwowym. Wskazał, że jest to przykład myślenia strategicznego przy konstruowaniu kryteriów.

Pan Piotr Stec poinformował, że podczas ostatniej konferencji z przedstawicielami Ministerstwa Funduszy zapowiedziano pełną zmianę filozofii przyznawania środków europejskich. Wszystkie środki mają być powiązane z Kartą Praw Podstawowych oraz zasadą praworządności. Wyjaśniono, że celem tych zmian jest wyeliminowanie zjawisk nepotyzmu i nieformalnych powiązań przy przyznawaniu funduszy.

Pani dr Ewa Gałka podkreśliła, że celem nie jest uznaniowe wspieranie konkretnych organizacji, lecz reagowanie na istotne zjawiska i potrzeby społeczne. Pani Monika Miłowska zauważyła, że w obecnej sytuacji kraju szczególnego znaczenia nabierają kwestie związane z dyskryminacją, mową nienawiści, dezinformacją oraz brakiem wsparcia dla grup wykluczonych. Opowiedziała się za tym, aby w Priorytecie 2 uwzględnić wartości lub tematy odnoszące się do tych zagadnień. Podkreśliła, że niezależnie od rodzaju organizacji, czy to koło gospodyń wiejskich, czy klub sportowy – podejmowanie takich tematów sprzyjałoby budowaniu współpracy i ograniczaniu mowy nienawiści.

Pani dr Ewa Gałka zauważyła, że zapis dotyczący przeciwdziałania wykluczeniu w dużej mierze pokrywa się z propozycją NIW, ponieważ obejmuje różne grupy, m.in. seniorów, młodzież oraz osoby z niepełnosprawnościami, co w praktyce dotyczy większości projektów. Zaproponowała, aby kryterium brzmiało: „projekt zawiera przynajmniej jedno działanie wspierające prawa człowieka”. Pani Agata Stafiej-Bartosik zwróciła uwagę, że istnieje istotna różnica między projektami dotyczącymi praw człowieka, a tymi skupionymi na przeciwdziałaniu dyskryminacji. Wskazała, że o ile np. warsztaty rehabilitacyjne można uznać za działania na rzecz praw człowieka, o tyle projekty przeciwdziałające dyskryminacji wymagają precyzyjnego określenia, kogo dotyczy dyskryminacja, z jakiego powodu

i jakie działania mają temu przeciwdziałać. Podkreśliła, że tematyka dyskryminacji jest w tym sensie bardziej precyzyjna niż ogólna kategoria praw człowieka. Pan Michał Braun podkreślił, że to kryterium byłoby zastosowane tylko w ramach Priorytetu 2. Pan dr hab. Marek Rymsza zauważył, że dyskusja zmierza w kierunku odwrotnym do pierwotnych założeń. Wskazał, że tematyka dyskryminacji mieści się w obszarze praw człowieka, jednak zastąpienie dotychczasowego zapisu pojęciem dyskryminacji znacząco zawęziłoby grupę organizacji, które mogłyby spełnić to kryterium. Podkreślił, że celem kryteriów strategicznych nie jest preferowanie określonych typów organizacji, lecz promowanie określonych formatów działań możliwych do realizacji przez szerokie grono podmiotów. Pani Adela Gąsiorowska stwierdziła, że działania antydyskryminacyjne mogą być realizowane przez różne typy organizacji, co wypełniałoby rolę kryterium strategicznego i zachęcało organizacje pozarządowe do włączania takich działań w swoje projekty. Rada uznała, że zagadnienie to jest złożone i wprowadzenie takiego kryterium mogłoby przynieść więcej trudności niż korzyści. Postanowiono rozważyć tę kwestię i ewentualnie wprowadzić odpowiednio przemyślane zmiany w kolejnej edycji Programu.

Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, edycja 2026. W głosowaniu 8 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt nie wstrzymał się. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 8 osób; głosowało 8 osób.

Ad 5.

Pan Łukasz Ofiara, Kierownik Biura Programów Tematycznych, powiedział, że w ramach konsultacji społecznych regulaminu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2026, wpłynęło kilka uwag. Pierwsza dotyczyła możliwości przyznawania dotacji organizacjom, które jednocześnie otrzymują dotacje podmiotowe z jednostek samorządu terytorialnego, np. na warsztaty terapii zajęciowej. Kierownik BPT wyjaśnił, że w praktyce wiele organizacji myli dotacje celowe z podmiotowymi, jednakże NIW uznał tę uwagę za zasadną, ponieważ niektóre organizacje faktycznie posiłkują się dotacjami podmiotowymi z JST, a wprowadzenie tej możliwości wspiera działalność integracyjną i poradniczą na rzecz młodzieży. Druga uwaga dotyczyła określenia limitu premii oraz nagród pracowniczych w kosztach kwalifikowalnych. Została ona odrzucona, ponieważ wprowadzenie sztywnego limitu, np. 10%, mogłoby nie uwzględniać różnorodnych sposobów premiowania i wynagradzania stosowanych przez organizacje.

Pani Agata Stafiej-Bartosik zaproponowała wprowadzenie do Regulaminu FM takiego samego zapisu co w Regulaminie NOWEFIO w punkcie 7., dotyczącym „wszystkich stałych składników wynagrodzenia”. Pan Łukasz Ofiara potwierdził wprowadzenie zapisu.

Kierownik BPT przedstawił kolejną uwagę do Regulaminu. Dotyczyła ona sytuacji, w której organizacja, po podpisaniu umowy, nabywa prawo do odliczenia VAT. Zgodnie z obecnym zapisem środki dotacji, które pierwotnie były kwotami brutto, stają się kwotami netto. Może wystąpić „okienko” między podpisaniem umowy a przyznaniem dotacji, w którym organizacja staje się podatnikiem VAT. Intuicyjnie mogłoby się wydawać, że dotacja powinna zostać skorygowana, jednak w praktyce korzyść finansowa z różnicy między kwotą brutto a netto jest niewielka, zwrot dotacji w momencie jej przekazania jest skomplikowany, a NIW nie jest w stanie jednoznacznie określić kwoty do zwrotu, przy czym sama organizacja może mieć trudności z ustaleniem, które wydatki będą skutkowały zwrotem VAT. W związku z powyższym proponowane zmiany nie zostały uwzględnione.

Pan Michał Braun dodał, że w tym roku NIW ogłosi nabór na roczne projekty. Ponadto poinformował, że nie udało się przed ogłoszeniem konkursu zmienić Programu FM na poziomie Rady Ministrów. Pan Łukasz Ofiara dodał, że w ramach konkursu Fundusz Młodzieżowy w edycji 2026 podmiot uprawniony może złożyć maksymalnie jedną ofertę na działanie w Priorytecie 2 albo w Priorytecie 3. Dodatkowo w pozycji budżetowej Regulaminu koszty administracyjne zostały zmienione na ryczałt. Wkład własny został zminimalizowany. Aby wypełnić wskaźniki zakładane przez Program należało zmniejszyć maksymalne kwoty dotacji, aby dofinansować większą liczbę projektów. Ta zmiana wynika również z wniosków pokontrolnych NIK. Potencjał organizacji młodzieżowych jest dużo większy. Analogicznie do Regulaminu PROO do katalogu kosztów niekwalifikowalnych w Regulaminie FM dodano wyroby tytoniowe.

W związku z brakiem pytań Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2026. W głosowaniu 6 osób było ZA, nikt nie był przeciw, 1 osoba wstrzymała się. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało 7 osób.

Ad 6.

Następnie Pan Łukasz Ofiara przystąpił do omawiania najważniejszych założeń regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033, edycja 2026. Dokument

jest już po uwagach Komitetu Sterującego-Monitorującego Programu ROP. Konkurs będzie ogłoszony tylko dla Priorytetu 1 i 3. Priorytet 4 ma charakter regrantingowy i nadal jest realizowany. W ramach Priorytetu 1 o dotacje mogą ubiegać się organizacje o minimum 2 letnim stażu udokumentowanej działalności poradniczej, o ile nie korzystały z dotacji w ostatniej edycji konkursu w Priorytecie 1 ROP oraz we wcześniejszych edycjach konkursów w Priorytecie 1a w ramach konkursu PROO. Celem tego działania jest danie szansy innym organizacjom ubiegającym się o środki na rozwój instytucjonalny. W ramach Priorytetów 2 i 3 o dotacje mogą ubiegać się organizacje o minimum 2-rocznym stażu udokumentowanej działalności poradniczej.

Kolejną istotną kwestią jest dodanie do Regulaminu punktu „5. Standardy Poradnictwa”. Zgodnie z założeniami Programu każdy Wnioskodawca składający ofertę zobowiązany jest do realizacji działań według „Standardów Poradnictwa” wypracowanych w wyniku Kongresu Poradnictwa zorganizowanego w 2019 roku.

Pan Michał Braun zgłosił, że w wyniku konsultacji społecznych oraz konsultacji z Komitetem Sterującym-Monitorującym NIW proponuje przyjęcie kryterium strategicznego dla wszystkich Priorytetów: „Oferta realizuje przede wszystkim poradnictwo z zakresu wsparcia psychologicznego wobec dzieci i młodzieży”, za które przewidziano przyznanie 5 punktów. Pan dr hab. Marek Rymsza zasugerował rozszerzenie wsparcia również na rodziców lub opiekunów, wskazując, że osoby te często zgłaszają się po poradę w związku z trudnościami swoich dzieci, np. w sytuacjach problemów żywieniowych czy samookaleczeń. Rada jednogłośnie ustaliła, że ostateczne brzmienie kryterium powinno być następujące: „Oferta realizuje przede wszystkim poradnictwo z zakresu wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży (w tym porad udzielanych ich rodzicom lub opiekunom).”.

W związku z brakiem pytań Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033, edycja 2026. W głosowaniu 6 osób było ZA, nikt nie był przeciw, 1 osoba wstrzymała się. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało 7 osób.

Ad 7.

Pan Łukasz Ofiara zaprezentował uwagi, które wpłynęły w wyniku konsultacji społecznych regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030, edycja 2026. NIW planuje ogłoszenie konkursu w ramach Priorytetów 1 i 3. Budżet na program został znacznie

zmniejszony przez Ministerstwo Finansów. Kierownik BPT dodał, że w Priorytecie 1 NIW rekomenduje, żeby podmiotami uprawnionymi do wzięcia udziału w konkursie w ramach Priorytetu 1a RPWRUL – edycja 2026 były organizacje, które realizowały zadania w zakresie Priorytetu 1 i 2 RPWRUL w poprzednich edycjach konkursowych Programu. Pan Michał Braun zauważył, że istnieje ryzyko wykluczenia tych uniwersytetów, które wcześniej nie korzystały z konkursu, a prowadzą działalność uniwersytecką. W związku z tym zdecydowano, aby dopisać „lub prowadzą uniwersytet ludowy przynajmniej przez 5 lat”.

Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zatwierdzenia regulaminu Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030, edycja 2026. W głosowaniu 7 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało 7 osób.

Ad 8.

Pan Piotr Stec zaprosił do dyskusji w ramach punktu Sprawy różne. Pani Agata Stafiej-Bartosik zapytała o plany NIW wobec Priorytetu dotyczącego kapitałów żelaznych. Pan Michał Braun odpowiedział, że propozycją Instytutu jest otwarcie go na fundraising. Pani Adela Gąsiorowska podkreśliła, że priorytet ma wspierać zarówno tworzenie funduszy żelaznych, jak i budowanie potencjału fundraisingowego organizacji, w tym zatrudnienie fundraisera, niezależnie od konkretnych celów. Przewodniczący Rady zwrócił uwagę na dyskusje w przestrzeni publicznej dotyczące wyboru ekspertów i procedur kontroli dotacji z NIW, w związku z czym poprosił, aby Rada omówiła te zagadnienia na najbliższym posiedzeniu.

Ad 8.

Przewodniczący Rady podziękował Dyrektorowi Instytutu oraz pozostałym członkom i członkiniom Rady NIW-CRSO, po czym zamknął posiedzenie.

Przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Piotr Stec /podpisano elektronicznie/

Protokół sporządziła Oliwia Krawczyk.